

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Io. Baptistæ Portæ Neapolitani Magiæ Naturalis Libri
Viginti**

Della Porta, Giambattista

Frankfurt, 1607

Vt fructus diuersos colores adsciscant. Cap. XIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70772)

Auellanam nucem tarentinam facere,

Inquiens: In qua scrobe destinaueris nuces ferere, in ea terram minutam pro modo semipedis ponito, ibique semen ferulæ depangito, quum ferula fuerit enata, eam findito, & in medulla eius sine putamine nucem græcam, aut auellanam abscondito, & ita adobruito, hoc ante Calendas Martias facito, vel inter Nonas, & Idus Martias. Alio quoque artificio efficitur, vt

Cucurbita fructus sine intestinis seminibus ferat.

Ex Quintiliorum doctrina. Cucurbita semen non alet, si primum sarmentum, vel virgultum cucurbitæ vbi increuerit, vitium more in terram defodias, vt solum eius caput exertum promineat, rursusq; quum adoleuerit, exaggeretur, sed danda est opera, vt quæ adnascuntur propagines, rescentur, tertio tantum relicto, ita enati fructus, siue cucurbitæ, siue cucumeres, sine intestinis seminibus erunt. Sine semine etiam nascentur, si per triduum antea spargenda semina, oleo sesamino macerentur: ita quidem prolem seminibus orbam parient.

Vt fructus diuersos colores adsciscant.

CAP. XIV.

TRACTABIMVS quomodo fructibus colores conciliemus. Ad hunc vnum effectum producendum multæ sunt viæ, vt insitiones nunquam satis memoratæ, & laudatæ, rigationes, & alia artificia. Ab insitionibus auspicemur: videlicet si velimus fructum aliquo colore insignitum producere, illum super arborem inseremus quæsitæ succi vberem, vt si velimus

Mala fiant rubra.

Inferantur mala in platanum, & rubra producet mala, ex Diophane, Didymo, & Palladio. Eodem modo

Rhodacena rubicunda producere

poterimus, si in eandem arborem rhodacena inseremus, ex Africano: nam ex ea rubicunda Rhodacena nascentur. Ab eo Palladius rhodacena rubescere scribit, si platano inserta figantur. Si quæris

Citris

*alios
fructus*

Citria nasci punicea,

docet Auicenna: si eam ipsam in punicam inferemus: talia poma dare, nam posse citriū in punicam inferi iam diximus. Quomodo autem

Citria sanguinea nascentur,

Florentinus docet. Citria in morum inferere, & citria fiunt rubra. Quod & a Diophane comprobatur. Sic

Pyra rubea nasci

qui velit, in eandem morum inferat: nam Tarentino & Diophane testibus, rubicunda nascentur pyra. Et

alba ficus rubra euadet,

si ipsam in eandem inferueris, ex Diophane. Eadem insitione nascentur.

Mala rubore sanguineo infecta,

Qui color sanguineus ex mori insitu tractus, vt docet Auicenna. Sed Beritius, & Diophanes scripserunt, morum, à quo omnia mala rubra fiunt, si vis

Morum albos fructus efficere,

In albam populum inferas, nam albus eueniet fructus. Sed Palladius non albæ populo inferit, vt

Morus candidos fructus ferat,

Sed ficis, & ex eo insitu eiusmodi candidum colorem sortiri, vt docet in versibus:

Persuadet moris tetrum mutare colorem

Ficus, & inuasit dat sua iura comis.

Nos ex his vidimus,

Vitem albam rubrum vinum efficere.

Si albam in nigram inferueris: nam ex subiecta arbore colorem aliquantulum euariabit, vt in apianis vuis vidi, & *graci* nobis dictis, nam vites super vites *ellanicas* dictas insitæ, vinum nigriusculum protulerunt, & iterata insitione nigrius euadet. In Vesuuio monte amineæ vites super dictas insitæ, vinum reliquis coloratius producent.

Poma rubra nascentur

si vis, sed cultus mangonio, scilicet ex obiectu pinguium, & calidorum. Duo enim sunt colorum elemen-

ta, album, & nigrum, siue rubrum, cultus efficit pinguiora obijciendo, vt omnis flos, siue fructus si ruber erit, flagrantior fiat, & obscuriore vireat purpura, negligentia verò quæ nigra, rubra, vel colorata sunt, remissius nitent, & exalbescant, languidius enim colores nitentes, candidiores fiunt. Beritius, igitur yrinx rigatu facit, vt poma rubescant. Sed Didymus

vt punica rubicundiora fiant,

Aqua cum lixiuio balnearum permixta, arborem irrigat. Sed alio artificio efficies

Mala rubro colore inficiamur,

Quia, quæ Soli obuersa sunt mala, rubrum ab eo colorem concipiunt: Vt maior fiat Solis reflexio in malis, hoc vtitur Beritius artificio, palos in terram depangit, & incuruatos ramos, qui fructum habent, citra conuassationem palis religat, & scrobes in propinquo ipsorum, aut alia vasa aqua implet coniectatione facta vt in Meridie Solis splendor in aquam illabens, & calidum vaporem remittens, & per refractionem in fructum incidens, coloris bonitatem, & rubedinem operetur. Alio artificio, vel potius vi occulta,

Mala rubra reddere

conatur Beritius, rosas seminando sub ipsius planta; hoc modo rubicundum colorem conciliantes, Democritus non mala, sed

Rhodacena rubra facere

promittit, iisdem rosas sub eius planta consitis. Eueniet quoque vt semina coloribus imbibendo, vel in macerationibus colorata, & consita, fructus eiusmodi coloribus insignitos reddant. Exemplum,

Persica colorata reddere,

potest cinnabaris: Si obrutum persici os post dies septem detraxeris, in his enim diebus sua sponte aperit, & cinnabarim intra officulum infuderis, & hoc ipsum rursus obrutum cura & diligentia dignatus fueris, inde rubra persica habebis. Fortassis etiam si alium colorem infundere libuerit, eundem quoque similiter semini affrica-

fricabis, ex Democrito. Apud nos præualet rumor, & si magis veritati consonum,

Vt persica sanguinea efficiantur,

Si in viuam iam plantatam, & perforatam pastinacam, quam à sanguineo colore *carotam* vocant, perfici amygdalam incluseris, & inde enatus coliculus, diligentia foueatur, educeturque vt adolescat, qui cruentos dabit fructus. Eodem modo si vis

Candida in Punico grana nasci,

Palladius, Martialis autoritate docet. Si argillæ & cretæ quartam partem gypsi misceas, & toto triennio hoc genus terræ radicibus eius adiungas. Si quis optat

Melones sanguinei coloris,

Si melonum semina, priusquam plantentur, in aliquo sanguineo succo maceraueris, triduo vel quadriduo, facile eueniet. Vel si seminis corium paululum aperueris vt succum recipiat rosarum rubearum, garyophyllorum, mororum rubi, vel aliorum; ne sit noxius seminibus; atq; ita conijcimus, qui apud nos reperiuntur melones sanguinei, esse effectos. Ex his pendet modus, quo

inscripta persica nascantur.

Affirmantibus Græcis persicus scripta nascetur, si ossa eius obruas, & post dies septem, vbi patefieri cœperint, apertis his nucleos tollas, & his cinnabari quod libebit, inscribas, mox ligatos simul cum suis ossibus, obruas diligentius adhærentes. Sed quia à Sole contacta olera colorata, vt diximus, fiunt, nunc ab eo recondendo alba redduntur.

Lactuca quomodo candida fiat,

Florentinus docet. Si verò & bona specie habere velis lactucas, duobus diebus antequam eas ablaturus es, comas ipsarum, hoc est, supremam partem ligato, sic enim albæ & speciosæ erunt. Inalbat enim ipsas arena insula. Et apud nos

Cardui albi fiunt.

Eodem modo, quem diximus; Et si vis

Betas albiiores reddere.

Radices ipsas fimo bubulo recenti intege: & quemadmodum de porro diximus, germen finde, & lapidem latum, aut testam impone, ex Sotione. Sed

Intuba alba reddere

Columella monet, quum folia fuderunt, summam tenui ligamento vincies, & fictili vasculo herente super conduntur, & candorem recipiunt. Alij leuiori sumptu contenti terra obruunt, Holitores nostri sabulo obruentes, mirum in modum candida efficiunt. Si quis uoluerit

Asparagos albos facere,

Quum primum è terra pullulant, in pertusam harundinem imponas, & quum uelis detegas.

Quomodo florum colores itidem mutantur.

CAP. XV.

IN promiscuo florum coitu, & metamorphosi, adeo uersicolores iucundis oblectantur coloribus, ut nil delectabilius oculis occurset nostris, nunc qui saturata rutilant, purpura, in cœruleum commeent, nunc qui lactea, in lateum languescant, viridem, phœniceum, ac diuersorum colorum commistum delectent, in quorum contemplatione mentis acies amœno demulcetur fructu, rerumq; obruta magnitudine miratur, ut percipiendæ excellentiæ multo inferior conspiciatur. Ob id regulas apponemus, quomodo in floribus etiam colores mutemus. Quod in fructibus fecimus, idem in floribus faciendum censemus. Et primo institutione faciemus, ut

Garyophylli flores purpurei, & albi in cœruleum commeent.

Intubum, vel cyanum, vel buglossum, sed melius intubum erraticum, antiquum, crassum pollicarem excedentem magnitudinem, radice tenus secamus, ac per medium findimus, ut in encentrismo, & sobolem floris radice uulsam infigimus, vimine constringimus, ac terram putri fimo circumaggeramus, sic florem parit, qui cyaneo